

Sygn. akt V U 430/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: star. sekr. sądowy Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2019 r. w Legnicy

sprawy z wniosku M. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

przy udziale Z. S.

o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

na skutek odwołania M. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 18 kwietnia 2018 r.

znak (...) nr (...)

I. **oddala odwołanie,**

II. **zasądza od wnioskodawczynie M. Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Sygn. akt VU 430/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2018 r. znak (...) numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. ustalił od dnia 01 listopada 2017r. na kwotę 4000zł brutto podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla M. Z. jako pracownika u płatnika składek PHU (...).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że M. Z. została zatrudniona u płatnika składek na podstawie umowy o pracę. W okolicznościach niniejszej sprawy ustalenie wysokości wynagrodzenia dla wnioskodawczynie na kwotę 7009,33zł brutto miało na celu uzyskanie wyższego świadczenia z ubezpieczenia społecznego tj. zasiłku chorobowego przypadającego na okres ciąży, a następnie zasiłku macierzyńskiego. Zdaniem organu rentowego strony zawierając umowę o pracę w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia za pracę miały świadomość, że celem takiego działania było osiągnięcie nieuzasadnionych korzyści z ubezpieczenia społecznego. ZUS stwierdził, że działania stron były przemyślane ekonomicznie i finansowo oraz korzystne dla obu stron.

Organ rentowy uznał zawyżone wynagrodzenie wnioskodawczyni z umowy o pracę za okres od 01 listopada 2017r. do 18 grudnia 2017r. za niezachowujące cech ekwiwalentności do nakładu pracy wykonywanej przez M. Z. na rzecz płatnika składek .

ZUS Oddział w L. wskazał , że wynagrodzenie wnioskodawczyni winno odpowiadać średniemu wynagrodzeniu miesięcznemu w Polsce osób zatrudnionych na stanowisku kierownika sklepu tj. kwocie 4000 zł brutto.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła M. Z. domagając się jej zmiany poprzez ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zgodnie z aneksem z dnia 18.10.2017r. do umowę o pracę z dnia 01 stycznia 2018r. tj. w kwocie 7009,33zł brutto miesięcznie .

W uzasadnieniu odwołania wnioskodawczyni wskazała, że do zawarcia aneksu do umowy o pracę doszło w momencie , gdy wnioskodawczyni jeszcze nie wiedziała , że jest w ciąży, bowiem o tym fakcie powzięła wiadomość dopiero podczas pierwszej wizyty u lekarza 18 grudnia 2017r. (był to 7 tydzień ciąży) .

Pozostałe argumenty przedstawione przez organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji są oparte- zdaniem skarżącej – jedynie na domysłach i nie poparte żadnymi stosownymi dowodami .

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko tak jak w zaskarżonej decyzji.

Płatnik składek Z. S. poparł stanowisko wnioskodawczyni wyrażone w odwołaniu od zaskarżonej decyzji (karta 56) .

W oświadczeniu złożonym na rozprawie w dniu 29 października 2018r. płatnik składek wskazał , że zawarcie aneksu do umowy o pracę w zakresie zwiększenia wynagrodzenia za pracę i zmiany stanowiska pracy było związane ze zwiększeniem obowiązków pracowniczych wnioskodawczyni .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 01 stycznia 2008 r. płatnik składek Przedsiębiorstwo (...) w N. zatrudnił M. Z. (noszącej wówczas nazwisko S.) na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w ¼ wymiaru czasu pracy na stanowisku referenta do spraw transportu , za wynagrodzeniem proporcjonalnie wyliczonym od minimalnego wynagrodzenia za pracę w danym roku .

Wnioskodawczyni została zgłoszona przez płatnika składek do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego.

Ubezpieczona otrzymała zakres obowiązków , z którego wynikało , że należało do niej – jako pracownika - prowadzenie wszystkich czynności administracyjno- biurowych związanych z organizacją transportu i prowadzenie przedsiębiorstwa w zakresie : zawierania umów przewozu, nabywania i zbywania przedmiotów zaliczanych do środków trwałych w tym środków transportu oraz zawieranie i rozwiązywanie umów o pracę jako osoba zarządzająca transportem .

W praktyce wnioskodawczyni zajmowała się wyszukiwaniem zleceń dla transportu . W tym czasie w firmie były trzy samochody ciężarowe – wywrotki do przewozu materiałów sypkich o ładowności 20-26 ton . Zatrudnionych było trzech kierowców .

Ponadto wnioskodawczyni zajmowała się logistyką pracy pojazdów . Była w kontakcie z kierowcami . Dodatkowo zliczała godziny ich pracy kierowców na podstawie dokumentacji przewozowej ; wypisywała faktury .

Płatnik składek z kolei zajmował się nadzorowaniem i zaopatrzeniem sklepu spożywczo-przemysłowego , w którym zatrudnionych było dwóch pracowników .

Dnia 29 marca 2016r. podpisany został przez płatnika składek i wnioskodawczynię aneks do umowy o pracę z dnia 01 stycznia 2008r.

Zmianie uległ od dnia 01 kwietnia 2016r. wymiar czasu pracy wnioskodawczyni na pełny i wysokość wynagrodzenia na kwotę 1850zł brutto .

Kolejny aneks do umowy o pracę z 01 stycznia 2008r. strony zawarły dnia 17 marca 2017r. i wówczas zmianie – od dnia 01 kwietnia 2017r. - uległ wymiar czasu pracy wnioskodawczyni na stanowisku referenta do spraw transportu z pełnego na 1/2 etatu i ustalono wynagrodzenie w wysokości 1000zł miesięcznie brutto .

Zakres obowiązków wnioskodawczyni nie uległ zmianie .

Od 01 listopada 2017r. w firmie płatnika składek już nie było pracowników zatrudnionych na stanowiskach kierowcy. Jednemu z nich zostało zabrane prawo jazdy , a dwóch pozostałych zwolniło się z pracy z uwagi na niskie zarobki .

Płatnik składek zaczął sam jeździć w transporcie i nie mógł nadal zajmować się zaopatrzeniem sklepu i nadzorem nad pracownikami (nadal zatrudnionych było w sklepie dwóch pracowników) .

Od dnia 01 listopada 2017r. obowiązki wnioskodawczyni określono w aneksie z dnia 18 października 2017r. Stanowisko wnioskodawczyni określono jako specjalisty do spraw transportu i kierownika sklepu , w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem miesięcznym 7009,33zł brutto , czyli 5000zł netto .

Od 01 listopada do 17 grudni 2017r. wnioskodawczyni jeździła do hurtowni po towar do sklepu , nadzorowała pracę dwóch pracowników sklepu , pomagała przy metkowaniu i ułożeniu towaru .

Ponadto zajmowała się sporządzaniem zestawień ilości przewożonego towaru na podstawie kwitów transportowych – zestawienie ilości przewożonych ton , ilości kursów i na tej podstawie sporządzała faktury za przewóz.

Od dnia 18 grudnia 2017 r. M. Z. była niezdolna od pracy ze względu na utrzymujący się stan zagrożenia ciąży.

W dniu (...) wnioskodawczyni urodziła dziecko .

Od dnia 18 grudnia 2017r. płatnik składek zaprzestał działalności w zakresie usług transportowych i powrócił do swoich obowiązków w sklepie sprzed 01 listopada 2017r.

Za 2017r. dochody z tytułu prowadzonej przez płatnika składek działalności gospodarczej – liczone jako różnica pomiędzy przychodami a kosztami w poszczególnych miesiącach kształtowały się następująco :

- w styczniu – 410,85zł ,
- w lutym – 4029,04zł ,
- w marcu – 5052,51zł ,
- w kwietniu – 13232,14 zł ,
- w maju – 19227,84zł ,
- w czerwcu - 4625,88zł ,
- w lipcu – 16605,44 zł ,
- w sierpniu – 7362,02zł ,
- we wrześniu – 6225,41zł,

- w październiku – 7473,18 zł ,
- w listopadzie – strata – 9117,18 zł ,
- w grudniu – 5544,55zł .

dowód:

- przesłuchanie Z. S. : e-protokół z dnia 29.10.2018r.: 00:08:10-00:27:37;00:42:58-00:44:40;
- przesłuchanie M. Z. : e-protokół z dnia 29.10.2018r.: 00:28:38-00:51:06;
- akta osobowe wnioskodawczynie,
- akta ubezpieczeniowe k. 1-83,
- karta ciąży wnioskodawczynie ;
- karta porodu,
- zestawienie przychodów i rozchodów płatnika składek z całej działalności za 2017r.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. , poz. 1778 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy z zastrzeżeniem ust. 2 (w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników nie uwzględnia się wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną). Za miesiąc, w którym nastąpiło odpowiednio objęcie ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi lub ich ustanie i jeżeli trwały one tylko przez część miesiąca, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc ją przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniu (ust. 9). Powyższe zasady stosuje się odpowiednio w przypadku niezdolności do pracy trwającej przez część miesiąca, jeżeli z tego tytułu ubezpieczony spełnia warunki do przyznania zasiłku (ust. 10).

Jak wynika natomiast z art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym było, że w dniu 01 listopada 2017 r. między Z. S. (płatnikiem składek) a M. Z. (pracownikiem) doszło do aneksowania umowy o pracę . Zgodnie z w/w aneksem stanowisko wnioskodawczynie strony określiły jako specjalisty do spraw transportu i kierownika sklepu . Bezspornym było również i to, że umowa ta była realizowana.

Kwestią sporną między stronami niniejszego postępowania było natomiast ustalenie, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo ustalił M. Z. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od dnia 01 listopada 2017r. Organ rentowy zakwestionował bowiem zasadność wypłaty świadczenia z ubezpieczenia społecznego na rzecz wnioskodawczynie od kwoty wykazanej w aneksie do umowy o pracę tj. od kwoty 7009,33 zł brutto argumentując, że umowa o pracę zawarta między ubezpieczoną a pracodawcą była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia za pracę.

Rozstrzygając spór jaki zaistniał na gruncie niniejszej sprawy należy przede wszystkim wskazać, że z punktu widzenia treści stosunku pracy i roszczeń z niego wynikających nie ma przeszkód, aby prywatny pracodawca przyznawał pracownikowi świadczenia w dowolnie wysokich kwotach. Nie można pominąć jednak faktu, że autonomia stron umowy o pracę w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny. Tymczasem na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych ocena wysokości wynagrodzenia uzgodnionego przez strony stosunku pracy ma istotne znaczenie z uwagi na okoliczność, że ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze. Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń.

W związku z powyższym ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika, ale także interesu publicznego. Godziwość wynagrodzenia za pracę w prawie ubezpieczeń społecznych musi być zatem interpretowana przy uwzględnieniu wymogu ochrony interesu publicznego oraz zasady solidarności ubezpieczonych. Alimentacyjny charakter świadczeń przyznawanych z tytułu ubezpieczenia społecznego oraz zasada solidaryzmu sprawiają, że płaca stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki nie może być ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie i nie może rażąco przewyższać wkładu pracy, by w konsekwencji składka na ubezpieczenie społeczne nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych odwołują się bowiem do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę na ubezpieczenie społeczne, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych. Innymi słowy, podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy, natomiast ocena godziwości tego wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., sygn. akt III UK 7/09; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 25 września 2012 r., sygn. akt III AUa 398/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 21 maja 2013 r., sygn. akt III AUa 29/13)

W tych okolicznościach, dokonywana przez organ rentowy kontrola zgłoszeń do ubezpieczenia oraz prawidłowości i rzetelności obliczenia składki oznacza przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień, a zatem, również postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa.

W ocenie Sądu przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że otrzymywanie przez M. Z. wynagrodzenia za pracę w wysokości 7009,33 zł brutto było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że na podstawie umowy o pracę z dnia 01 stycznia 2008 r. M. Z. została zatrudniona jako referent do spraw transportu, a każdorazowo wynagrodzenie jej na tym stanowisku ustalone było przy przyjęciu proporcjonalnego wynagrodzenia wyliczonego od minimalnego wynagrodzenia za pracę w danym roku kalendarzowym – co przedstawiono w ustaleniach faktycznych niniejszego uzasadnienia.

Zatem na stanowisku referenta do spraw transportu wnioskodawczyni posiadała staż pracy, a tym samym doświadczenie.

Jednakże oceniając materiał dowodowy sprawy nie można pominąć również i tej okoliczności, że do 01 listopada 2017r. w firmie płatnika składek pracowało 3 kierowców, a po tej dacie na stanowisku kierowcy nie był zatrudniony

żaden pracownik tylko realizacją zleceń już zawartych zajmował się sam płatnik składek . Zatem zakres obowiązków wnioskodawczyni na tym stanowisku był znacznie mniejszy niż przed dniem 01 listopada 2017r. Fakt ten znajduje swoje potwierdzenie w zeznaniach płatnika składek , który wskazał , że z dniem 18 grudnia 2017r. tj. z datą od kiedy wnioskodawczyni była niezdolna do pracy z powodu stanu ciąży – działalność transportowa w firmie nie była wykonywana .

Ponadto w toku przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego strony wskazały , że głównym obowiązkiem wnioskodawczyni – jako pracownika u płatnika składek - były obowiązki kierownika sklepu .

W ocenie Sądu – w realiach niniejszej sprawy - brak jest racjonalnego wytłumaczenia dlaczego płatnik składek zgodził się na propozycję wnioskodawczyni , iż przejmie od 01 listopada 2017r. również obowiązki kierownika sklepu , ale tylko za wynagrodzeniem netto 5000zł tj. brutto 7009,33zł . Fakt ten wynika z przesłuchania stron .

W wątpliwość należy poddać zatrudnienie M. Z. na stanowisku specjalisty do spraw transportu – kierownika sklepu za wynagrodzeniem 7009,33 zł brutto miesięcznie również i z tego względu, że kwota ta jest nieproporcjonalna do dochodu, jaki płatnik składek uzyskiwał przeciętnie w 2017 r. (miesięcznie około 6109,00 zł – 73309,66 roczny dochód po potrąceniu straty podzielony przez 12 miesięcy) z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie usług transportowych i działalności handlowej.

O tym, że sytuacja finansowa firmy nie pozwalała na zatrudnienie M. Z.- od 01 listopada 2017r. za wynagrodzeniem w wysokości 7009,33 zł brutto świadczy również fakt, że za 01 listopada 2017r. do 31 grudnia 2017r. płatnik składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej odnotował wynik straty 3572zł (strata z listopada 2017r. 9117,18zł pomniejszona o zysk z grudnia 2017r. 5544,55zł) .

Ponadto w miesiącach poprzedzających zawarcie aneksu zmieniającego umowę o pracę wnioskodawczyni z dniem 01 listopada 2017r. dochód płatnika składek – jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą – za sierpień , wrzesień i października 2017r. był zbliżony lub mniejszym od kwoty wynagrodzenia wnioskodawczyni wskazanego w przedmiotowym aneksie . Jak wynika z zestawienia dochodów płatnika składek za 2017r. – przedstawionego w ustaleniach faktycznych niniejszego uzasadnienia – podobna sytuacja była przez cały rok z wyjątkiem trzech miesięcy kwietnia, maja i lipca 2017r. , co i tak wygenerowało średni miesięczny dochód płatnika składek w 2017r. na wskazanym już poziomie 6109zł , a zatem na poziomie jedynie o 1109zł wyższym niż wynagrodzenie netto wnioskodawczyni za sporny okres .

Znamienna jest przy tym okoliczność, że w toku postępowania sądowego ani wnioskodawczyni ani też płatnik składek nie przedłożyli żadnych dowodów, w oparciu o które możliwym byłoby ustalenie faktycznego zakresu obowiązków powierzonych M. Z. oraz zadań, jakie wykonała od dnia 01 listopada 2017r. do dnia 17 grudnia 2017r.(tj. do daty poprzedzającej pierwsze zwolnienie lekarskie stwierdzające niezdolność do pracy z powodu stanu ciąży) . Powyższe uniemożliwia dokonanie oceny, że rodzaj, ilość i jakość pracy świadczonej przez ubezpieczoną uzasadniały przyznanie na jej rzecz wynagrodzenia w wysokości przekraczającej kwotę trzykrotnego, minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2017r.

Sąd uwzględnił także na gruncie rozpoznawanej sprawy i tę okoliczność, że w okresie zwolnienia lekarskiego oraz urlopu macierzyńskiego M. Z., płatnik składek nie zatrudnił na jej miejsce żadnego innego pracownika (umowa na czas zastępstwa, umowa zlecenia).

Sumując, aneks do umowy o pracę z dnia 01 stycznia 2008r. zawarty między ubezpieczoną a pracodawcą , a obowiązujący od dnia 01 listopada 2017r. -był sprzeczny z zasadami współżycia społecznego w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia za pracę wnioskodawczyni od dnia 01 listopada 2017r.

W konsekwencji organ rentowy prawidłowo ustalił – od dnia 01 listopada 2017r. - podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia odwołującej się .

Z powyższych względów Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie gdyż nie było podstaw do jego uwzględnienia z przyczyn wskazanych w niniejszym uzasadnieniu .